

Czy strona www podlega rejestracji jako prasa?

Krzysztof Wąs, 9 marzec 2009

Prasę do niedawna rozumiano niemal wyłącznie jako druk ukazujący się na papierze. Obecny sposób wykorzystywania Internetu każe jednak na nowo mierzyć się z zagadnieniem prasy zarówno praktyce jak i doktrynie prawniczej. Geneza tego tematu związana jest ze stronami internetowymi, które określane są mianem Web 2.0. Pod tym pojęciem należy rozumieć strony internetowe funkcjonujące jako serwisy społecznościowe (tj. takie, które w głównej mierze tworzone są przez jej użytkowników). Przybierają one formę blogów (od ang. *weblog* - sieciowy dziennik, pamiętnik), serwisów informacyjnych (np. Wiadomości24.pl, Wykop.pl), czy portali towarzyskich (jak Nasza-klasa.pl, Grono.net). Rozwiązania składające się na Web 2.0 umożliwiły każdemu internaucie uprawianie dziennikarstwa obywatelskiego. Powstaje zatem pytanie...

... czy strona internetowa to też prasa?

Definicja prasy zawarta została w art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. 1984 Nr 5 poz. 24; dalej: pr. pras.). W myśl przepisu prasą są publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości, ukazujące się nie rzadziej niż raz do roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą, a w szczególności: dzienniki i czasopisma, serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe; prasą są także wszelkie istniejące i powstające w wyniku postępu technicznego środki masowego przekazywania, w tym także rozgłośnie oraz tele- i radiowęzły zakładowe, upowszechniające publikacje periodyczne za pomocą druku, wizji, fonii lub innej techniki rozpowszechniania; prasa obejmuje również zespoły ludzi i poszczególne osoby zajmujące się działalnością dziennikarską. Systematyzując, definicja ta za prasę uznaje:

- a. publikacje, które spełniają określone w ustawie cechy,
- b. środki masowego przekazywania oraz
- c. osoby i ich zespoły zajmujące się działalnością dziennikarską.

Jeżeli stronę internetową uznać za prasę, to w charakterze publikacji, czy jako środek masowego przekazywania? By odpowiedzieć na to pytanie, moim zdaniem, należy wychwycić różnice - odnieść się do istoty obu terminów.

Publikacja, w kontekście ustawy, winna być rozumiana jako utwór, dzieło udostępnione publicznie, upowszechnione (por. art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tekst jednolity: Dz. U. 2006 r. Nr 90 poz. 631; art. 6 powszechniej konwencji o prawach autorskich z dnia 24 lipca 1971 r.; zob. także *J. Sobczak*, Prawo prasowe. Komentarz, Warszawa 2008, s. 343 i n.). Innymi słowy, jest to wytwór ludzkiego intelektu ujawniony w określonej postaci (druku, wizji, fonii lub innej). Natomiast środek

REKLAMA

Potrzebujesz strony internetowej?

olgroup

www.olgroup.pl

www.olgroup.pl

masowego przekazywania to zespół rozwiązań i elementów mający na celu rozpowszechnianie informacji (publikacji) w danej formie. Ustawa przykładowo wymienia tu rozgłośnie oraz tele- i radiowęzły.

Biorąc pod uwagę zakres i znaczenie obu terminów, w mojej ocenie, stronę internetową należy zliczyć do publikacji (elektronicznych), a nie środków masowego przekazywania (odmiennie: *M. Lampart*, Internet a prasa - czy strony internetowe to prasa?, *Edukacja Prawnicza* nr 2/2008, str. 38). Tym drugim, w tym przypadku, będzie sieć informatyczna (nie tylko Internet, ale także intra- i extranet), za pomocą której strona www jest udostępniana.

Samo stwierdzenie, że strona internetowa jest publikacją nie wystarczy by stawiać znak równości między stroną www a prasą. Konieczne do tego będzie spełnienie ustawowych przesłanek, które warunkują by uznać ją za prasę w rozumieniu ustawy. A są to:

- a. periodyczność,
- b. brak zamkniętej, jednorodnej całości,
- c. ukazywanie się nie rzadziej niż raz do roku,
- d. stały tytuł albo nazwa,
- e. numer bieżący i data.

Z powyższego wynika, że prasą nie będzie znaczna część stron internetowych. Wyłączeniu podlegają m.in. strony www o stałej zawartości oraz te, które są aktualizowane (aktualizacja strony internetowej polega na modyfikacji istniejących treści bądź dodaniu nowych), jednak nie spełniają przesłanki periodyczności. Ta bowiem oznacza ukazywanie się nowych treści w równych odstępach czasu (zob. *J. Barta, R. Markiewicz*, Rejestracja e-dzienników i czasopism, *Rzeczpospolita*, 9.10.2007, <http://www.rp.pl/artypk/60888.html>). Treści te, zgodnie z zamysłem ustawodawcy, winny stanowić pewną całość - egzemplarz opatrzony bieżącym numerem oraz datą. Pojawia się zatem pytanie, co w sytuacji ukazywania się materiałów w luźnej, nie zgrupowanej formie, gdzie każdy opatrzony jest własną datą, lecz brak jest bieżącego numeru? Czy takie periodyki też będzie można uznać za prasę? Jeżeli odpowiedź będzie negatywna, to internetowi wydawcy zainteresowani tym, by ich publikacje były traktowane jako prasa, będą tworzyć, niejednokrotnie w sposób sztuczny, wirtualne egzemplarze dla określonych partii materiałów. Nie wydaje się to rozwiązaniem racjonalnym. Kwestia ta może zyskać na aktualności, gdy Internet zacznie wypierać bardziej tradycyjne formy przekazu informacji, a portale i wirtualne serwisy informacyjne zastąpią drukowane gazety.

Zdecydowana większość doktryny, co potwierdza dotychczasowa praktyka orzecznicza, uważa jednak, że strona internetowa stanowi środek masowego przekazywania. Co więcej „do jednego worka” wrzuca się publikacje i środki

masowego przekazywania. Powoduje to często wysuwanie wniosków sprzecznych z ustawą, takich jak ten, że skoro strona www jest środkiem masowego przekazywania, a więc prasą, należy ją zarejestrować we właściwym sądzie okręgowym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., sygn. akt IV KK 174/07; *J. Sobczak*, *Prawo prasowe*, 2008, s. 319-321). Jest to wniosek błędny, o czym dalej.

Czy strony www będące prasą podlegają rejestracji?

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pr. pras. wydawanie publikacji periodycznych w formie dzienników lub czasopism podlega rejestracji w sądzie okręgowym właściwym miejscowo dla siedziby wydawcy. Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującą ustawą obowiązek rejestracji dotyczy tylko i wyłącznie dzienników i czasopism. Brak normatywnej

R E K L A M A

i prawo

>> **Publikacje**

>> **Opinie**

>> **Porady**

www.iPrawo.net.pl

<http://www.iprawo.net.pl>

podstawy, by reżimem tym obejmować wszelkie objawy działalności dziennikarskiej. W ramach prasy ujętej jako publikacje periodyczne spełniające cechy wskazane w art. 7 ust. 2 pkt 1 pr. pras. *in principio* mieszczą się, obok dzienników i czasopism, także inne jej postacie. Przykładów można poszukiwać w samej ustawie, gdzie wymienione zostały: serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe. Katalog ten jest otarty, a wyliczenie ma charakter przykładowy. Tak więc, można mieć do czynienia z prasą, która nie będzie ani dziennikiem, ani czasopismem, a co za tym idzie, jej wydawanie nie będzie obarczone obowiązkiem rejestracyjnym (zob. Wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku, sygn. akt VI Ka 409/07).

Różnica między dziennikiem a czasopismem polega na odmiennym interwale ukazywania się. Dziennik to ogólnoinformacyjny druk periodyczny lub przekaz za pomocą dźwięku oraz dźwięku i obrazu, ukazujący się częściej niż raz w tygodniu (art. 7 ust. 2 pkt 2 pr. pras). Czasopismo natomiast ukazuje się nie częściej niż raz w tygodniu i nie rzadziej niż raz w roku (art. 7 ust. 2 pkt 3 pr. pras.). Zgodnie z ustawą dzienniki lub czasopisma mogą występować pod postacią:

- a. druku,
- b. przekazu audialnego oraz
- c. przekazu audiowizualnego.

Nie trudno zauważyć, że strona internetowa nie jest drukiem. Aby umieścić publikacje elektroniczne, rozpowszechniane „w ramach” strony internetowej, wśród dzienników lub czasopism, należy zbadać czy mają one formę przekazu audialnego bądź audiowizualnego. I tak, prasa jako strona www będzie stanowiła dziennik lub czasopismo, jeżeli będzie mieć postać audialną bądź audiowizualną.

Obecny sposób prowadzenia stron internetowych i ich zawartość, nie pozwala jednak na zakwalifikowanie ich do kręgu dzienników bądź czasopism (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007 r., sygn. akt IV KK 174/07). Strony www są bowiem, w zdecydowanej większości przypadków, „mieszaniną” tekstu, grafiki i dźwięku. A jak wskazuje ustawa każdy nowy egzemplarz dziennika tudzież czasopisma powinien mieć formę audialną bądź audiowizualną (pomijając prasę drukowaną). Zamieszczenie na stronie internetowej kilku plików multimedialnych nie może przesądzać o obowiązku rejestracyjnym, jak również stosowaniu sankcji z art. 45 pr. pras., który przewiduje karę grzywny bądź ograniczenia wolności dla wydawcy dziennika lub czasopisma bez dokonanej rejestracji. Nie bez znaczenia wydaje się być także ogólnoinformacyjny charakter przekazu (zob. *P. Wagłowski*,

R E K L A M A

e-inkubator

e-biznes bez ZUS
doradztwo prawne
pożyczki z Funduszu Mikro

<http://e-inkubator.biz>

Jeszcze raz: nie ma w Polsce ustawowego obowiązku rejestracji "prasy", VaGla.pl, <http://prawo.vagla.pl/node/7447>).

Powyższe rozważania stają się bezprzedmiotowe, jeżeli stronę internetową uznamy za środek masowego przekazywania, gdyż ten, nie stanowi publikacji, co zarazem wyklucza ujęcie strony www jako dziennika bądź czasopisma, i nie podlega rejestracji.

Na marginesie; ustawa o prawie prasowym tworzona była w czasach, kiedy Internet nie był tak spopularyzowany. Trudno było sobie wówczas wyobrazić, iż komunikacja między ludźmi kiedykolwiek będzie odbywać się w sposób powszechnie już znany i akceptowany. Z tego względu podnosi się, iż strony internetowe należy w drodze analogii traktować na równi z papierowymi wydaniem prasy periodycznej. Biorąc pod uwagę wiek ustawy, jest to uzasadniony punkt widzenia. Jednak nie wolno stosować analogii rozpatrując kwestię rejestracji wydawania strony www. Stoi za tym fundamentalna zasada *nullum crimen sine lege*, zgodnie z którą sankcje karne mogą być stosowane tylko i wyłącznie w przypadku popełnienia czynu zabronionego, sprecyzowanego w ustawie. Pamiętając o karze grzywny bądź ograniczenia wolności przewidzianej za niedopełnienie obowiązku rejestracyjnego (art. 45 pr. pras.), trzeba mieć na uwadze, iż stosowanie tu analogii, jak również wykładni rozszerzającej legalnych definicji dziennika i czasopisma, będzie stanowiło obrażenie tej zasady (zob. *P. Gensikowski*, O wykładni prawa karnego [w:] Wykładnia praw i inne problemy filozofii prawa, *L. Morawski* (red.), Toruń 2005, s. 112 i n.).

Konkluzje

Podsumowując, publikacje w formie strony internetowej mogą stanowić prasę, jeżeli spełniają określone w ustawie przesłanki (periodyczność, brak zamkniętej całości, ukazywanie się nie rzadziej niż raz do roku, stały tytuł albo nazwa, numer bieżący i data). Jednak będzie to prasa, inna niż dzienniki i czasopisma, niepodlegająca rejestracji w sądzie okręgowym (odmiennie *J. Sobczak*, Prawo prasowe, 2008, s. 319).

Na koniec można zadać pytanie czy potrzebna jest nowelizacja ustawy w zakresie rejestracji stron www stanowiących prasę i słusznie formułowane są wnioski *de lege ferenda*? W literaturze dominują dwa poglądy. Pierwszy z nich głosi, że konieczna jest zmiana prawa prasowego, tak by wyłączyć spod obowiązku rejestracyjnego utwory internetowe. Uzasadnia się to przede wszystkim wolnością słowa. Zgodnie z drugim prawo prasowe powinno w pełni obejmować elektroniczne publikacje rozpowszechniane w Internecie, i w takim kierunku postulowane są zmiany ustawowe. Pogląd ten argumentuje się celem, jaki realizowany jest przez prowadzenie rejestru. Chodzi o „ochronę odbiorcy, który winien mieć pewność, że tytuł prasowy, którego jest odbiorcą jest tym tytułem, który pragnie nabyć lub, z którego treścią pragnie się zapoznać oraz niedopuszczenie na rynek do obiegu tytułów prasowych, których rejestracja stanowiłaby naruszenie prawa do ochrony nazwy istniejącego już tytułu prasowego – a więc ochrona przed nieuczciwą konkurencją” (postanowienie SN z 26.07.2007 r., sygn. akt IV KK 174/07).

Brak zasadności pierwszego poglądu sprawia, że pozostaje pochylić się nad drugim i rozważyć czy wpis w rejestrze zapewnia, na polu wirtualnych mediów, dostateczną ochronę twórcy jak i odbiorcy elektronicznych publikacji.

Autor jest studentem V roku prawa na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.	Więcej publikacji na www.iprawo.net.pl .
Prawa autorskie Na artykuł udziela się licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 2.5 Polska http://creativecommons.org/licenses/by-nd/2.5/pl	Wydawca Grupa Interium www.interium.biz